

Plats och tid Debatten 09.15-12.00

Beslutande ledamöter Margit Hammarström S
Barbro Zimmerling Svan L
Eva Qvarnström KD
Lars Westermarck C
Artur Thorburn MP
Monica Nyberg M
Birgitta Norén MäP

Föreningsrepresentanter Kerstin Samuelsson (PRO Ekerö)
Ylva Helmersson (PRO Färingsö)
Ingrid Leander (PRO Ekerö)
Bertil Magnusson (SPF Mälaröarna)
Suzanne Julin (SPF Mälaröarna)

Kommunala Pensionärsrådet

Innehållsförteckning

§ Ärende

Mötets öppnande/Välkommen/Närvaro

Inbjuden gäst

Föregående möte/minnesanteckningar

Ordförande informerar

Information från pensionärsorganisationer

Information från politiken

Statistik – lediga platser äldreboende

För kännedom

Kommande möte

Kommunala Pensionärsrådet

1.Mötets öppnande/Välkommen/Närvaro

Ordförande hälsar välkommen.

2 Inbjudna gäster

Alexander Lind af Hageby ordförande i kultur- och fritidsnämnden.

Han kommer främst att prata om lokalfrågan som är en återkommande punkt som diskuterats i pensionärsrådet.

På kommunens hemsida kan man boka lokaler. Där finns det ett förfrågningsunderlag och så får man gå igenom de 108 lokalerna. Numera är det väldigt många i och med att vi även har tagit över alla idrottshallar. Det är numera kultur och fritid som hyr ut till föreningslivet. Tidigare låg gymnastikhallar hos barn och utbildningsnämnden. Men det fungerade inte lika bra, då de inte hade lika upparbetad kontakt med föreningarna. Men, sedan några år så har vi då försökt göra det i egen regi med kultur- och fritidsnämnden. Då ligger tiderna så att det fortfarande är skolorna som har lokalen på morgonen fram till kl. 16. Men från 16 och framåt så är de bokningsbara på bokningsdelen på hemsidan. Vi har även mer lokaler som biblioteket med lokalen Fyren som går att hyra gratis. Även de andra som är med på den sidan, men då enligt vår gängse taxa. Alexander nämner även Stockbygården, Tolvans fritidsklubb och Komhuset där det går att hyra lokaler. Ekebyhovs slott har främst konferensverksamhet på dagtid. Man har dock lokaler som man kan hyra. Lupinsalen i Stenhamra samt andra föreningslokaler har man dock inte riktigt fått in. I våras försökte vi få loss lokaler ifrån Ekerö bostäder. De har ibland lokaler till sina hyresgäster som inte utnyttjas så mycket. Vi har fått in någon eller ett par utav dem, in i den här lokalbanken. Det skall nu gå att hyra dem. Ekerö bostäder äger och driver också Adelsö hembygdsgård. Det blev så att de tog över för ett antal år sedan. Ekerö

Kommunala Pensionärsrådet

bostäder köpte det och driver förskolan där, men de har ju också ett litet samlingsrum och även annat. Sedan finns det lite från kommunens fastighetsavdelning som äger alla skolor och vård och omsorgsboenden. Men, jag vill också flagga för om det är dagtid det fanns behov är det mest från 16.00 som skollokaler är tillgängliga. Vad jag förstod ville man ha rörelse på dagtid för äldre. Med det sagt kan man alltid höra med barn- och utbildningsförvaltningen. De hade släppt någon tid uppe i Uppgårdsskolan nu och kan kanske göra det på nya Ekebyhovsskolan också, (ny fin danssal). Men vi på kultur och fritid har inte mandat för dem, så det måste man fråga och då måste man höra med rektorn också så det passar i deras utbildningsdel.

De här åren har kommunen haft en massa lokaler, men det som fanns erbjöds inte alltid. Värt att nämna så sitter socialnämnden även på en del lokaler, fastighet på några tredje och vi på kultur och fritid på andra. Men det har inte varit någon som har haft helhetsgreppet på det. Detta samtidigt som vi haft behov från många föreningar som vill ha mer möteslokaler. Det har gått långsamt, men nu kommer vi få det på plats och med en lokalstrateg och lokalsamordnare klart i oktober kommer detta att ändras. Det är alltså några som har till uppgift att titta över vilka av lokalerna som är tillgängliga nu. Vilka är det som har behov av dessa, samt vad har socialnämnden för behov och vad har vi på kultur och fritid eller barn och utbildningsnämnden för behov. Då kan vi utnyttja lokalerna vi har på ett bättre vis.

Dessutom, i och med att våra barngrupper går neråt nu, så har vi överkapacitet på förskolor och skolor. Det är det vi vill se över vad för lokaler kan vi utnyttja. De i Birkaskolan har nu flyttats över till nya Ekebyhovsskolan. Yrkesskolan kan vara där. Men, vad kan vi göra i de lokalerna när vi har behov av föreningslokaler? Kulturskolan behöver dessutom flera lokaler och annat så det finns massa behov. Men, innan vi gör för mycket på en gång, behöver vi ha lite mer av helhetssyn på allt. Detta för att se vad kan man göra på de olika delarna.

Ny gäst

Eva Kardell som föreläser om ämnet ålderism.

Ålderism

Eva börjar med att berätta hur hon arbetat i kommunal verksamhet i 45 år. Hon har arbetat i huvudsak med äldreomsorg och då speciellt med frågor om äldre som är ett vidare begrepp. Äldrefrågorna är så mycket större än äldreomsorg hävdar hon.

Kommunala Pensionärsrådet

Det kan kretsa kring förebyggande träffpunkter och också att försöka se till hur den sociala infrastrukturen ser ut. Hon jobbade mycket ihop med byggnadskontoret, därför att det var de som var experter på vad man behövde till exempel för tillgänglighet. Hon har alltid brunnit för detta hela sitt liv. Därför fortsatte hon precis likadant när hon blev värvad till att bli ordförande i en pensionärsorganisation i Tyresö. Hon gjorde detta redan innan hon hade slutat jobba och nu har hon varit ordförande i SPF lokalt i sju år. Efter några år i SPF så blev hon sugen på att göra lite större saker, så de sökte pengar i allmänna arvsfonden. Där lyckades de erhålla 2,8 miljoner, vilket är ganska bra för en relativt liten förening. Då byggde de upp ett projekt som sprang ur ilskan under covid. Då tänkte de att för en gångs skull, så ska vi jobba från grunden. Från oss själva, vilket vill säga att det är vi som ska berätta hur vi tycker det är, när vi blir utsatta för ålderism.

Hon frågar närvarande om ordet som hon använder och hur mycket har de hört om ålderism eller om det är någonting som man pratar om? De samlade en massa seniorer som bjöds in och då bjöd de in brett. Det var inte bara Tyresös seniorer utan även andra, även om de fick företräde, eftersom det var deras pengar i föreningen. Man bjöd in från hela regionen och bjöd även in PRO. Det tros varit väsentligt att de hade en bred grupp, som då fick en bra grund för att fundera över det här med ålderism. De som ville fick skriva ner egna berättelser, om när de själva blev utsatta för ålderism. På detta sätt har man även fått inskickade berättelser vilket blev 220 berättelser. Visserligen kan så är många berättelser vara rätt lika varandra. Det handlar framför allt om ilska på världen, att man känner sig felbehandlad då man kanske inte får de behandlingar man behöver. Man får vänta länge när man kommer på akuten och så vidare. Sedan så finns det även en del berättelser om banker. Många har ni väl hört talas om att man inte får låna pengar. Alltså man drar strecket mycket tidigare än vad man gör för yngre personer. Plus om du vill låna på en fastighet som är värd tio miljoner och du kanske inte har ett enda lån och du är 80 år, så undrar man ju hur banken tänker.

I projektet samarbetade vi med Barbro Westerholm som ställde upp som mentor. Vi har även samarbetat med forskare från Lunds universitets socionomutbildning, (bl a Jönsson).

I anslutning till detta har det drivits ett projekt i Tyresö som heter digitala bryggan. Varje fredag ihop med PRO Tyresö kommun och SPF bjuder vi in seniorer och vi är omkring 70 personer som träffas varje gång. Vi är inne på sjunde terminen och där ger vi den digitala grundkunskapen. Sist när vi hade den här digitala bryggan var det åtta

Kommunala Pensionärsrådet

personer som var helt nya. Medelåldern är 80 år och det var en 90 årig dam som sa till mig att du skall veta att jag klarar mig bra digitalt, men det är kul att gå hit och lära sig något nytt och fräscht. Det blir också en social gemenskap och jag vill påstå att vi gör en insats för ofrivillig ensamhet.

Idag är nästan alla funktioner i telefonen. I princip är telefonen i första hand det basala för att man ska kunna klara sig i samhället. Man ska kunna betala sina räkningar och man ska kunna göra sådana saker. Eftersom samarbetet är med Tyresö kommun, så har de också en digital fixare i kommunen. Han är den som oftast hjälper till. Sedan har vi även några som är duktiga. Ofta håller de först en kortare föreläsning ifrån scenen och sen så får man ta fram sina telefoner. Vi har också små broschyrer om varje steg i telefonen. De finns att beställa på nätet och då delar vi ut dom broschyrerna och sen får man också prova lite själv med sin telefon. Resten utav tiden då har vi kanske fem handledare som går omkring. Då kan man räcka upp handen, men det roliga är att många utav de här både damerna och herrarna som började för sju terminer sedan, kan handleda vid sitt bord idag. Så det är därför vi har fler handledare när det gäller de enklare frågorna. Sedan är det en del komplicerade frågor, men då kan man också då passa på att beställa fixaren så han kommer både hem plus att han fortsätter hjälpa på träffpunkten på eftermiddagen. Sedan sitter han flera dagar i veckan på träffpunkten. Detta är mycket väsentligt då man måste klara sig och inte bli utestängd ifrån samhället.

Viktigt är även att när man hoppar av arbetslivet, så behöver man ha samhället för att få stöd. Man kan inte bara förlita sig på privata entreprenörer, utan samhället måste också ta ett ansvar. Samhället har faktiskt ett speciellt ansvar för digital utveckling och också att sprida ut det till alla samhällsmedborgare.

Jag tänkte prata lite om kategorisering och vad det finns för olika sorters ålderism. Hur ålderismen uttrycker sig kan ni vara med själva och kanske hittar ni exempel och vilka konsekvenser som ålderismen kan få? Rent vetenskapligt får det ganska stora konsekvenser och då kan vi se vad vi skall göra åt det?

När det gäller diskrimineringar är det viktigt att poängtera vissa saker. Det är klart det är skillnad på ålderism och åldersdiskriminering.

Åldersdiskriminering finns det lagstiftning mot och ålderism finns det inte någon lagstiftning mot. Men vi som har fyllt 65 vet att statistiskt sätt kommer alla människor att bli utsatta för ålderism. Även om man även kan bli detta när man är ung, (du är för ung för det här eller det där klarar inte du av). Men vi har ju koncentrerat oss på plus 65 då

Kommunala Pensionärsrådet

såklart för 65 är ju någon slags magisk gräns. Men, det är lite grann så man ser på det om ni tittar på socialtjänsten till exempel. Det här med att förebygga eller jobba med alkoholism för äldre. Det är en väldigt komplex fråga och äldreomsorgen jobbar ju inte aktivt med det på något sätt. Det är även om de kanske förbjuder hemtjänsten att köpa ut vin, men det räcker kanske inte alltid. Det gäller även med våld i nära relationer, som jag tycker jag är en väldigt sådan viktig fråga faktiskt. När jag jobbade som förvaltningschef i 19 år i Haninge. Så jag har ju lite bakgrund och jag har också jobbat på alla nivåer inom äldreomsorgen ska ni veta. Jag var även som vårdbiträde undersköterska och sen gick jag socionomutbildningen. Detta ledde sedan till att bli chef och det har varit ett roligt chefsjobb. Jag har velat utveckla det hela tiden, men när man började jobba med våld i nära relationer (det har ni säkert gjort här i Ekerö). När socialförvaltningen börjar jobba med detta så brukar jag fråga vad tycker ni att vi ska vara med någonstans i processen. Ska ni vara med nu? För våld i nära relationer gäller väl inte äldreomsorgen brukar många reagera. Jo, det visar sig när vi väl bara jobbar med det så finns det. Det finns ett formulär som man kan använda sig utav, när man jobbar med våld i nära relationer som länsstyrelsen har tagit fram. När man ställer dessa frågor lika till alla, då blir ju ingen diskriminerad. Man behöver ju inte liksom söka redan från början, utan man frågar alla helt enkelt utifrån det här formuläret. Då visar det sig att det var ju jättemycket våld och det är ju inget konstigt. Då tänker jag att har man slagit sin fru hela sitt liv och så går bägge i pension slår man henne mindre för det? Tvärtom kan det bli att det sedan uppstår en massa nya situationer, när man blir äldre om din make maka exempelvis blir dement. Då kanske du inte slår den här personen, men det kan vara psykisk misshandel och det kan vara omsorgsmisshandel. Det finns ännu flera varianter på olika missförhållanden.

Det är tvärtom så att det här stereotypa synsättet på oss, där man klumpar ihop oss är missvisande. Det borde vara precis tvärtom, för vi är mycket mer individualister efter 65 och framåt, än vad kanske en trettioåring är. Vi blir mer och mer individualister såklart när vi mognar och vi vågar ta för oss. Då blir man ju inte precis lika och så är det när man flyttar in till äldreboendet. Det förutsetts att det är så trevligt att få umgås med alla på äldreboendet. Har man tur kan det ju vara så att det blir jättetrevligt. Men det är ju ingenting som är ristat i sten. Att alla åttioåring gillar varann, men trots det är det en allmän syn.

Vi har också tagit fram en modul som gäller just personal i äldreomsorgen, när det gäller ålderism. Det var den grupp vi faktiskt prioriterade mest. Men, det finns också en välvillig ålderism som jag ska

Kommunala Pensionärsrådet

återkomma till men som är minst lika farlig. Vi har varit inne på det här, alltså synsättet. Vetenskapen har delat in ålderismen, så att man pratar om att det finns en individuell ålderism och där finns det både en internaliserad och en personell. Det låter så fint, men det ena är ju det som händer i sociala situationer när vi pratar med varandra. Hur man använder språket och sådana saker man berättar som någon historia. Det kan vara någonting som kanske inte är så lämpligt och sedan har vi den här internaliserade som jag tycker är jätteintressant och som vi verkligen borde reflektera över. Alltså det är synsättet på oss själva, hur många gånger har ni hört även det där kan inte jag för jag är så gammal. Eller det där behöver jag inte för jag har redan gjort det. Det är nog bra synsätt och alltså man kan ju inte förbjuda folk att ha det synsättet. Det är i vilket fall ingen bra ingång och då tänker jag ofta ibland var man fått den där ingången ifrån. Är den bara för att du själv är på det sättet eller är det faktiskt för att omgivningen betraktar dig på ett visst sätt. Du har kanske redan känt på dig att det är ingen som lyssnar på mig. Exempelvis har plötsligt någon fått en rullator eller inte helt plötsligt så att hon har fått en rullator och vet ni folk pratar till henne på ett annorlunda sätt. Det är helt otroligt, alltså hon är skitskärr i huvudet. Det är få som kan liksom mäta sig med henne, men när hon fick rullatorn så börjar folk liksom fråga går det bra? Kan du komma upp här och så liksom på något sätt man pratar lite tydligare och man pratar lite så här över huvudet på folk. Klarar hon den här trappan? Det är vedervärdigt att säga men det är ju det som många utav oss dras med, när man eller om man går dåligt. Det är fascinerande fakta. Sedan finns det den här institutionella ålderismen som jag ska prata för riksdagen om den 15 oktober. Så ni kan väl ge mig lite feedback, vad ska jag säga till dem? Riksdagen är ju en jättedålig förebild. Jag tror det är två personer idag som är över 65 år i riksdagen.

På vissa ställen är det lagreglerat som det är i arbetslivet. Men, man borde inte bara prata om sextioåringar. Alltså i vissa branscher är man ju förbrukad kring 50. Jag vet inte hur många exempel jag har sett och det på vilka branscher som helst. När man har blivit arbetslös av någon anledning vid 60 och skickat in 200 ansökningar till 200 arbetsgivare. Och man blir inte kallad till intervju, ens en gång och hur korkad får man bli menar jag. Du kan inte få bättre arbetskraft. Du har ingen vabb och du har lång erfarenhet och dessutom kunskaper. Du har allting utan det är ju den här underliggande orsaken. Det måste finnas en massa sådana underliggande fördomar. Alltså där är vi tillbaka till den där stereotypen och där samhället inte har hängtt med alltså.

Kommunala Pensionärsrådet

Det skulle ändå vara intressant att höra lite grann, om hur ska man åstadkomma förändring i kommunal verksamhet? Hur ska man få det här att genomsyra allt och då är det inte det här med diskriminering och lag, utan just det här som ligger under ytan attityder som kan man jobba med. Det finns erfarenheter och det finns metoder om vilka personalgrupper som är viktigast att jobba med. Eller så börjar man uppifrån, från politiken vilket alltid är viktigt. Men ska vi köra in någonting i en organisation så måste man köra från båda håll. Vi vet vetenskapligt att mycket får psykiska konsekvenser. Det är att man blir så sämre självkänsla om man känner att man blir behandlad som ett barn. Då förlorar man ju successivt sin självkänsla och det är ju inget konstigt med det. När det gäller män så påverkar ju det här ännu mer skulle man kunna säga. Detta därför att de oftast redan har en lägre självkänsla, så som ni kanske vet är suicidrisken för män över 80 år jättestor. Det här gör ju inte saken bättre om man inte känner sig hörd eller lyssnad på. Så att ålderism påverkar alla de här välbefinnandssjukdomar, som att man kan få hjärtsvikt och allt möjligt annat. Sedan kan man naturligtvis inte hänvisa precis att det var för att Anna sa till dig att det var så, men det är ju det här med lägre självkänsla också aktivitet och allt möjligt annat som stannar av när man inte känner sig behövd eller sedd i samhället.

I Skarpnäck där har all personal genomgått utbildningen, från undersköterska till vårdbiträde och upp till politiken. Det tror jag är kanske en jättebra grej att samlas runt omkring. Detta därför att då får alla samma kunskap och samma inblick i vad ålderism är. Det är många inte vet vad ålderism är. Många skjuter ifrån sig det också och säger, men jag har aldrig blivit undervisad i temat till exempel. En kommun skall kunna göra en väldigt handfast grej som egentligen kostar väldigt lite pengar för den här utbildningen. Vi har gjort den så att jag tror det tar 2,5 timme. Det är inte någon större uppoffring, utan det handlar ju om att samla tid. Så jag tror att det är jätteviktigt om ni kan tillsammans ta den här utbildningen och gå igenom den tillsammans, för den är speciellt riktad till seniorer. Sedan kan ni gärna se på den för omsorgspersonal också. Det är ju upp till var och en hur man vill göra, för att den startar rätt mycket diskussioner avslutar Eva.

Kommunala Pensionärsrådet

3 Föregående möte/minnesanteckningar

[DocumentWeb](#)

4 Ordförande informerar

25 september besöktes Träkvista äldreboende (som just nu byggs) för en visning.

Eventuellt kommer det att ske en ny visning när det blir helt klart.

Sista december kommer bygget att vara klart för överlämning.

Inflyttning i februari.

Rummen ansågs stora med hög och sänkbar toalett samt även hög och sänkbart tvättställ. Det var även förberett för tvättmaskin om man vill ha det. De rummen som visades visade hade fin utsikt och man hörde inte ett enda ljud från vägen som var väldigt bra ljudisolerat. Man var också positivt överraskad över terrasser, samt planteringar och gångvägar.

Allt är anpassat för rullstol och även andra inventarier är anpassade.

Anpassningen gäller även för värme och kyla.

5 Information från pensionärsorganisationer

Tanken om att införa en samtalsbänk lyfts på mötet.

Just möjligheten med en samtalsbänk, där man kan sitta och prata är en möjlighet som anses bör prövas. Det föreslås att kanske till och med förutom bänk ett café utan någon personal borde skapas. Det kanske räcker till att börja med att sätta ut en kaffeautomat som

Kommunala Pensionärsrådet

pensionärerna kunde få tillgång till för att ha ett ställe där de kunde gå och prata.

Det tas upp information om ett falllarm som är en typ av klocka som ger ett larm direkt när man ramlar. Det fungerar överallt i hela Sverige, inte bara hemma i hemmet. Det är tre stycken som träffar Therese Malmén för ett möte om detta.

Det bestäms också att man träffar Jennifer Holm som är förvaltningschef på socialförvaltningen, då det är någonting på gång att öppnas (något liknande) efter Solrosen. Men det är inte bara för äldre utan då även för funktionsnedsatta, då det även är alla åldersgrupper.

Frågan om bänkar återkommer och eventuellt finns det ett behov av att flytta de bänkar som har satts ut. Bertil har tagit initiativ till ett möte med ansvariga.

6 oktober sker mötet.

Inbjudan från regionen till ett samverkansmöte var den 2 juni. Där var två ifrån SPF och två från PRO.

Sekreterare hör av sig till regionen och kontrollerar om man kan få reda på datum för möten innan framöver.

Det ges information om beredskapsplan för Adelsö som har gjorts tidigare. Beredskapsplanen på Adelsö är gjord av Anders Gustavsson, ordförande i Adelsö föreningsråd.

Per Ekström, ledamot i Ekerö Civilförsvarsförening

Lars Samuelsson f.d. ordförande i Ekerö Civilförsvarsförening

Kommunala Pensionärsrådet

Socialstyrelsen ger möjlighet till bidrag för att bekämpa ensamhet. Det rör sig om pengar som går att söka. Dock inte ansökningar direkt från kommunen, men emellertid kan föreningar söka bidrag.

6 Information från politiken

Budgetarbete pågår i kommunen. Förberedelserna för valåret har börjat.

Beslutet om äldreboende på Tranholmen är nu klart och det kommer att byggas.

Inför nästa möte kommer Ove Wallin att bjudas in för att eventuellt prata om Ekgården.

Det framförs även behov av information om beredskapen från tjänstepersoner.

7 Statistik – lediga platser äldreboende

203 permanenta platser (73 platser på Söderströmsgården, 82 på Kullen och 48 på Ekgården)

9 korttidsplatser (Ekgården)

2 växelvårdsrum (Ekgården)

Inga lediga platser på Ekgården

Inga lediga platser på Söderströmsgården

En ledig plats med demensinriktning på Kullen

Inga lediga platser på korttids Ekgården

Tolv personer i kö till särskilt boende, varav två av de tolv är externa.

Två personer i kö enligt Länsöverenskommelsen.

Sammanlagt alltså 14 i kö.

Kommunala Pensionärsrådet

.

8 För kännedom

Ingen information för kännedom lämnades.

9 Kommande möte

Torsdagen den 27 november.